

[Stinus]

seneste afstemning i Sikkerhedsrådet bekræfter denne opfattelse.

Hverken de mennesker, der lider under apartheidsystemet, eller det internationale samfund kan vente på, at USA og England skal ændre deres politik over for Sydafrika. Det er det, vi er uenige om her i folketinget og i Danmark. Tiden er inde til, at enkelte lande eller grupper af lande går foran i øget tempo. Vi håber og tror på, at både de nordiske lande og de 12 lande i EPS-samarbejdet i løbet af kort tid vil være parate til at vise vejen for resten af det internationale samfund.

Indtil det sker, må Danmark være parat til på nogle områder at være foran andre, men vi er altså overbeviste om, at de andre kommer med – alene på grund af udviklingen i Sydafrika.

Lad mig stilfærdigt sige til hr. Fischer og hr. Bjørn Elmquist, som begge virker noget ophidsede ved udsigten til, at dette forslag nu vedtages, at også det radikale venstre er klar over, at når Danmark som i dette tilfælde går foran, kommer vi til at betale en pris. Til dette er at sige, at undertiden koster det at have et standpunkt. I spørgsmålet om bekæmpelsen af apartheid skal Danmark have et klart standpunkt, et standpunkt, som også udmøntes i handling.

Bollmann (CD):

Udvalgsarbejdet med denne sag har jo vist, hvad vi allerede havde en klar fornemmelse af ved første behandling, nemlig at forslaget har ingen eller i hvert fald meget lille virkning over for Sydafrika, men den har meget stor og meget skadelig virkning over for danske virksomheder og danske arbejdspladser. Det er blevet endnu mere udtalt, efter at forslaget er strammet op med de ændringsforslag, der er vedtaget.

Jeg synes, man kan sige, at en række virksomheder over for udvalget har dokumenteret, at de ikke inden for den givne frist har mulighed for at omlægge importen, enten fordi de er kontraktligt forpligtet for en længere periode, eller fordi de pågældende råvarer simpelt hen ikke kan fremskaffes andre steder fra. Det betyder lukning af arbejdspladser, og det kan betyde store erstatningskrav mod det offentlige, men begge disse

argumenter har flertallet vist sig fuldstændig ligeglad med.

En anden ting, udvalgsarbejdet har vist, er, at varer fra tredjelande, der importeres i fremtiden, meget vel kan have et væsentligt indhold af sydafrikanske råvarer, uden at det kan stoppe, fordi de internationale oprindelsesregler faktisk tillader en meget væsentlig procentdel, uden at det kan ses. Det betyder, at vi fremover vil bruge meget væsentlige mængder af sydafrikanske varer, men nu blot fremstillet af engelske, tyske, norske eller andre virksomheder i stedet for danske.

Det viser, hvor latterligt, hvor fejlsagent det er, at der her er tale om dansk enegang. Havde vi været fælles med andre lande i en sådan sag, havde det virket betydelig bedre. Det er altså resultatet af flertalsaktionen, og det synes vi er et meget dårligt resultat.

Spørgsmålet om forholdet til grundlovens § 73 har også været drøftet i udvalget, og jeg synes, der er tale om meget stor usikkerhed. Justitsministeren har kommenteret det i et svar på spørgsmål 3, hvoraf det fremgår, at man ikke med sikkerhed kan sige, om der er tale om ekspropriationslignende forhold. Det svar, justitsministeren gav, blev givet på grundlag af det oprindelige lovforslag, og efter at forslaget er strammet op, har man lov til at formode, at tvivlen er blevet endnu større.

Jeg ved ikke, om justitsministeren har nye eller flere kommentarer hertil. Hvis han har, vil jeg i hvert fald meget gerne høre dem.

Jeg synes, at den tvivl, der er tale om, og som alle har erkendt, burde komme de anklagede, altså i denne sag de danske virksomheder, til gode.

Jeg må alt i alt på CDs vegne sige, at det endelige resultat bærer præg af, at flertallet overhovedet ikke har villet lytte, men har gravet sig ned, og derfor må flertallet selv tage ansvaret for lovforslagets gennemførelse. Vi kan i hvert fald ikke være med.

Albrechtsen (VS):

Som flere ordførere har understreget det, er der her tale om et meget vidtgående skridt i retning af flere sanktioner mod Sydafrika. Jeg synes, vi har ret til at sige i dag, at folketingets flertal her har lavet et godt stykke arbejde. Det er VS selvfølgelig meget glade for.